

Social- og Indenrigsministeriet

Enhed
Jura og International

Sagsbehandler
Louise Skovgaard
Petersen og Brian
Gresell Nørgaard

Sagsnr.
2018 - 5859

Doknr.
677498

Dato
24-09-2019

Lov om ændring af lov om socialtilsyn

(Ændring af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde, krav om indhentelse af straffeattest og præcisering af rækkevidden af socialtilsynets godkendelse og tilsyn)

I lov om socialtilsyn, jf. lovbekendtgørelse nr. 846 af 21. august 2019, som ændret ved § 2, nr. 2, i lov nr. 560 af 29. maj 2018, foretages følgende ændringer:

§ 1

1. I § 4 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Godkendelse af og tilsyn med tilbud, jf. *stk. 1*, omfatter den samlede indsats efter lov om social service, som leveres i tilbuddet.«

2. Efter § 12 indsættes før overskriften før § 13:

»Indhentelse af straffeattester

§ 12 a. Tilbud omfattet af § 4, *stk. 1*, nr. 2-4, der søger om godkendelse, eller som er godkendt af socialtilsynet efter § 5, skal, inden de ansætter personale og ledere, indhente straffeattest for disse personer.

Stk. 2. Socialtilsynet skal som led i deres godkendelse af tilbud omfattet af § 4, *stk. 1*, nr. 2-4, sikre sig, at tilbuddet har indhentet straffeattester for allerede ansat personale og ledere af tilbuddet. Dette er en betingelse for, at tilbuddet kan godkendes.

Stk. 3. Socialtilsynet skal som led i deres godkendelse af en plejefamilie efter § 4, *stk. 1*, nr. 1, jf. § 66, *stk. 1*, nr. 1-3, i lov om social service, indhente straffeattest for personer, der søger om at være plejefamilie.«

3. I § 15, *stk. 4*, indsættes som 2. *pkt.*:

»Ændring af formålsbestemmelser om drift af tilbud, jf. 1. *pkt.*, kan godkendes, hvis

- 1) ændringen af formålet har nær sammenhæng med fondens oprindelige formål,
- 2) ændringen må anses for hensigtsmæssig for fonden,
- 3) der ikke sker en indskrænkning i aktuelle rettigheder eller berettigede forventninger om ydelser fra fonden, og
- 4) ændringen sker af hensyn til aktuelle brugere af fondens tilbud, eller
- 5) ændringen sker af hensyn til potentielle fremtidige brugere af fondens tilbud, hvis fondens bestyrelse kan sandsynliggøre et behov for ændring inden for de næste 2 år, og dette medfører et konkret behov for ændringen.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. juli 2020.

Stk. 2. § 12 a, *stk. 1*, i lov om socialtilsyn som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, finder kun anvendelse for ansættelsesaftaler, der indgås efter lovens ikrafttræden.

Stk. 3. § 12 a, *stk. 2* og 3, i lov om socialtilsyn som affattet ved denne lovs § 1, nr. 2, finder kun anvendelse for plejefamilier og tilbud, der godkendes efter lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning og baggrund
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Krav om indhentelse af straffeattester
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.1.1. Privat straffeattest
 - 2.1.1.2. Offentlig straffeattest
 - 2.1.1.3. Børneattest
 - 2.1.1.4. Adgang til indhentelse af straffeattester og børneattester i dag
 - 2.1.1.5. IT-løsning til indhentelse af straffeattester og børneattester i dag
 - 2.1.1.6. Socialtilsynets tilsyn med indhentelse af straffeattest
 - 2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.1.3. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Godkendelse og tilsyn med den samlede indsats efter serviceloven
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.2.3. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Ændring af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.1.1. Myndighedsstrukturen på det sociale område i relation til fonde
 - 2.3.1.2. Lov om social service
 - 2.3.1.2. Socialtilsynets godkendelse af og tilsyn med visse sociale og sundhedsmæssige tilbud
 - 2.3.1.3. Inddragelse af Civilstyrelsen i socialtilsynets sager om fonde
 - 2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser
 - 2.3.3. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.
5. Administrative konsekvenser for borgere
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Forholdet til EU-retten
8. Ligestillingsmæssige konsekvenser
9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning og baggrund

Lovforslaget vedrører tre ændringer af lov om socialtilsyn.

Den 1. november 2018 indgik den daværende regering (Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Alternativet, Det Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti Aftale om udmøntning af satspuljen for 2019 på socialområdet.

Aftaleparterne var blandt andet enige om, at børn, unge og voksne, herunder voksne med handicap, i tilbud, som er omfattet af lov om socialtilsyn (herefter socialtilsynsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 846 af 21. august 2019 med senere ændringer, udgør en sårbar målgruppe, som har et ekstra behov for beskyttelse mod f.eks. seksuelle overgreb, vold og berigelseskriminalitet, herunder tyveri og røveri.

Dette lovforslag følger op på og udmønter den del af Aftale om udmøntning af satspuljen for 2019, som vedrører kravet om, at tilbud, som er omfattet af socialtilsynsloven, fremover skal indhente straffeattester ved ansættelse af personale, herunder ledere. Med initiativet indføres der også et krav om, at socialtilsynet som betingelse for godkendelse af et nyt tilbud, vil være forpligtet til at sikre, at tilbuddet har indhentet straffeattester for allerede ansat personale og

ledere af tilbuddet. Endvidere indføres der et krav om, at socialtilsynet som betingelse for godkendelse af en plejefamilie skal indhente straffeattest for den/de personer, der søger om at blive godkendt som plejefamilie.

Formålet med initiativet er at forebygge seksuelle overgreb, vold og berigelses-kriminalitet, herunder tyveri og røveri, mod børn, unge og voksne, herunder voksne med handicap, der opholder sig på botilbud, opholdssteder, døgninstitutioner, i plejefamilier og på øvrige tilbud, som er godkendt af socialtilsynet.

Kravet vil omfatte alt personale, herunder ledere der ansættes efter lovens ikrafttræden, samt tilbud og plejefamilier, som godkendes efter lovens ikrafttræden.

I forlængelse af kravet om indhentelse af straffeattester skal socialtilsynet i deres driftsorienterede tilsyn følge op på, om tilbuddene indhenter straffeattester, når de ansætter personale.

Derudover foreslås det at tydeliggøre i socialtilsynsloven, at socialtilsynets godkendelse og tilsyn med tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, omfatter den samlede indsats efter lov om social service (herefter serviceloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019, der leveres i tilbuddene.

Forslaget har baggrund i, at Ankestyrelsen i deres praksis har fastslået, at socialtilsynet ikke skal godkende og føre tilsyn med bl.a. aflastning efter servicelovens § 84, heller ikke selv om aflastningen foregår i et tilbud, som i øvrigt er godkendt af socialtilsynet.

Lovforslaget indeholder endvidere et forslag, som vedrører socialtilsynets og Civilstyrelsens godkendelse af væsentlige ændringer af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde, der er godkendt som tilbud efter socialtilsynsloven.

Formålet er at sikre, at tilbud på det sociale område, der er oprettet som fonde, kan udvikles og ændres i forhold til behovene hos brugerne, udviklingen af nye metoder og ny viden m.v. I modsat fald kan der opstå situationer, hvor det ikke er muligt at tilbyde disse særligt udsatte grupper i samfundet de så vidt muligt bedste rammer for ophold, bopæl, behandling og støtte m.v.

Den fondsretlige lovgivning og praksis på området indebærer, at der stilles en række krav til at få godkendt ændringer af formålet i en fondsvedtægt. På det sociale område vurderes der i videre omfang, end det er muligt i dag, at være behov for at få godkendt ændringer af formålet i fondsvedtægter, som fondens bestyrelse finder hensigtsmæssige og nødvendige for, at tilbuddet kan udvikle sig i overensstemmelse med udviklingen i øvrigt på det sociale område.

Med lovforslaget foreslås derfor en lempelse af betingelserne for ændring af formålsbestemmelser om drift af tilbud i vedtægter for fonde på det sociale område, der er omfattet af bestemmelserne om godkendelse som tilbud i lov om socialtilsyn. Se punkt 2.3.3 nedenfor.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Krav om indhentelse af straffeattester

2.1.1. Gældende ret

Reglerne om politiets registrering af strafbare forhold, herunder udstedelse af straffeattester, fremgår af bekendtgørelse nr. 881 af 4. juli 2014 om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister med senere ændringer (herefter kriminalregisterbekendtgørelsen).

Fra Kriminalregisteret kan der bl.a. udskrives straffeattester for private personer, straffeattester til offentlig brug, fuldstændige udskrifter og børneattester.

2.1.1.1. Privat straffeattest

Efter kriminalregisterbekendtgørelsens § 11 udsteder politiet en straffeattest for en privat person, når den pågældende fremsætter begæring herom.

En privat straffeattest er den eneste type straffeattest, man som privatperson kan indhente om sig selv, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 11.

På en privat straffeattest medtages afgørelser, som omfatter overtrædelse af straffeloven, lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning, lov om euforiserende stoffer og udenlandske afgørelser, der kan sidestilles hermed.

Afgørelser vil som udgangspunkt fremgå af en privat straffeattest i 2-5 år afhængig af, hvilken sanktion der er tale om. Bødestrafte medtages således, frem til der er forløbet 2 år fra en endelig afgørelse. Øvrige afgørelser medtages, frem til der er forløbet 3 år fra en endelig afgørelse. Sådanne afgørelser medtages dog, frem til der er forløbet 5 år fra den endelige løsladelse, hvis den, afgørelsen vedrører, har været indsat til afsoning.

2.1.1.2. Offentlig straffeattest

En straffeattest til offentlig brug er en udskrift over tilførsler til afgørelsesdelen i Kriminalregisteret, hvor der optages oplysninger om personer, om hvem der er truffet afgørelse i straffesager.

Rigspolitiet kan efter begæring udstede offentlige straffeattester til visse nærmere angivne myndigheder til brug for visse nærmere angivne formål, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 22.

En offentlig straffeattest indeholder ligesom den private straffeattest oplysninger om overtrædelse af straffeloven, lov om euforiserende stoffer og lov om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Herudover indeholder den offentlige straffeattest oplysninger om en række overtrædelser af anden lovgivning, der indeholder bestemmelser om straf, f.eks. færdselsloven.

Straffeattester til offentlig brug kan f.eks. udstedes til regionerne og kommunerne for personer, der søger ansættelse ved dagtilbud og botilbud for voksne, samt for personer, der er ansat ved eller driver private botilbud, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 7, til kommunerne for personer, der i medfør af lov om social service §§ 45, 52, 54, 68 b, 76 og 97 skal virke som ledsager, fast kontaktperson eller støtteperson, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 8, og til regionsrådene for personer, der søger ansættelse ved psykiatriske institutioner, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 10.

I de ovenfor nævnte tilfælde kan de anførte offentlige myndigheder kun indhente en offentlig straffeattest med forudgående samtykke fra den, oplysningerne angår. Den offentlige straffeattest kan ikke udstedes til private.

Afgørelser fremgår som udgangspunkt af en offentlig straffeattest i 10 år.

2.1.1.3. Børneattest

Børneattester er reguleret i kriminalregisterbekendtgørelsens § 36.

Børneattester indeholder oplysninger fra Kriminalregisteret, som er eller har været optaget i afgørelsesdelen, og som omfatter overtrædelse af en række af straffelovens bestemmelser om radikaliserings, terrorisme og seksualforbrydelser, herunder når forholdet er begået mod et barn under 15 år.

Udstedelse af en børneattest sker efter anmodning fra en arbejdsgiver eller en forening, og der skal altid indhentes med forudgående samtykke fra den pågældende person.

En børneattest for en dansk statsborger kan også indeholde oplysninger om udenlandske afgørelser vedrørende sædelighedsforbrydelser mod børn i det omfang, udenlandsk politi eller justitsmyndighed har indberettet oplysninger herom til dansk politi. Såfremt en udlænding i Danmark er dømt for overtrædelse af straffelovens bestemmelser om sædelighedsforbrydelser mod børn, vil en børneattest indeholde oplysninger herom. Det samme er ikke tilfældet, såfremt en udlænding i udlandet er dømt for sædelighedsforbrydelser mod børn.

En børneattest kan udstedes til brug for ansættelse eller beskæftigelse af personer, der som led i udførelsen af deres opgaver skal have direkte kontakt med børn under 15 år, og af personer, der som led i udførelsen af deres opgaver færdes fast blandt børn under 15 år og derved har mulighed for at opnå direkte kontakt med disse børn. Derudover kan en børneattest udstedes vedrørende personers ægtefæller, samlevere, hjemmeboende børn og andre, såfremt de pågældende som følge af personens ansættelses- eller beskæftigelsesforhold har mulighed for at opnå direkte kontakt med børn under 15 år.

Som det fremgår ovenfor, er de oplysninger vedrørende begåede seksualforbrydelser og forbrydelser i familieforhold, der fremgår af en børneattest, som udgangspunkt afgrænset til oplysninger om forhold begået mod børn under 15 år. Det skyldes, at det bærende hovedhensyn bag børneattestordningen er at hindre, at personer, der er dømt for sædelighedsforbrydelser, opnår ansættelse eller beskæftigelse, hvor de er i direkte eller indirekte kontakt med børn, og ansættelsen eller beskæftigelsen således ville kunne misbruges til at begå nye seksuelle overgreb på børn. Hensynet bag børneattestordningen er således ikke at forhindre, at kriminelle generelt gennem deres ansættelse m.v. opnår kontakt til mindreårige børn.

Afgørelser, der fremgår af en børneattest, vil fremgå af attesten i minimum 10 år. En afgørelse afgjort med bødestraf medtages på børneattesten i 10 år, mens øvrige afgørelser medtages på en børneattest i minimum 20 år.

2.1.1.4. Indhentelse af straffeattester og børneattester i dag i tilbud og plejefamilier

Det er på nuværende tidspunkt ikke et krav, at private eller offentlige (kommunale og regionale) tilbud, som er eller skal godkendes af socialtilsynet, skal indhente straffeattest ved ansættelse af personale. Det er tilbuddet som arbejdsgiver, der i det enkelte tilfælde tager stilling til, om der skal indhentes en straffeattest, hvis det vurderes relevant i det enkelte tilfælde.

Det er heller ikke et krav, at socialtilsynet skal indhente straffeattester på plejeforældrene i forbindelse med godkendelse som plejefamilie.

Arbejdsgivere i offentlige tilbud kan med samtykke fra den pågældende indhente en offentlig straffeattest for personer, der ansøger om ansættelse, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 6 og 7.

Derudover kan arbejdsgivere i offentlige tilbud med samtykke fra den pågældende indhente en privat straffeattest for personer, der ansøger om ansættelse, jf. reglerne om videregivelse i kriminalregisterbekendtgørelsens § 20. Tilbuddet kan også anmode den pågældende ansøger om at indhente en privat straffeattest om sig selv efter kriminalregisterbekendtgørelsens § 11.

Arbejdsgivere i private tilbud kan anmode den, der ansøger om ansættelse, om at indhente en privat straffeattest om sig selv, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 11. Arbejdsgivere kan også selv med samtykke fra den pågældende indhente en privat straffeattest for personer, der ansøger om ansættelse, jf. reglerne om videregivelse i kriminalregisterbekendtgørelsens § 16.

Socialtilsynet kan med samtykke fra de pågældende indhente en offentlig straffeattest på plejeforældre, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 4.

Derudover kan socialtilsynet med samtykke fra de pågældende plejeforælder indhente en privat straffeattest, jf. reglerne om videregivelse i kriminalregisterbekendtgørelsens § 20. Socialtilsynet kan også anmode plejeforældrene om at indhente en privat straffeattest om dem selv, jf. kriminalregisterbekendtgørelsens § 11.

Der gælder i dag et krav om indhentelse af børneattester ved ansættelse af personale i tilbud for børn og unge, jf. bekendtgørelse nr. 1309 af 29. november 2017 om indhentelse af børneattest ved ansættelse og beskæftigelse af personer i visse tilbud efter lov om social service og i frivillige sociale organisationer og foreninger. Kravet gælder for myndigheder, selvejende institutioner, foreninger m.v. inden for servicelovens anvendelsesområde og frivillige sociale organisationer og foreninger, der modtager offentlige midler fra puljer på Social- og Indenrigsministeriets område, inden de ansætter eller beskæftiger personer, der som led i udførelsen af deres opgaver skal have direkte kontakt med børn under 15 år, samt for personer, der som led i udførelsen af deres opgaver færdes fast blandt børn under 15 år og derved har mulighed for at opnå direkte kontakt med disse børn.

2.1.1.5. IT-løsning til indhentelse af straffeattester og børneattester i dag

Som udgangspunkt indhentes oplysninger, som socialtilsynene altid har behov for i forbindelse med deres tilsynsarbejde, via Tilbudsportalen. Det er i dag it-teknisk muligt at trække straffeattest og børneattest fra Kriminalregistret via en snitflade til Tilbudsportalen. Indhentningen kræver imidlertid som nævnt tilsagn fra personen, der indhentes oplysninger om. Samtidig skal oplysningerne behandles og opbevares fortroligt, hvilket blandt andet betyder, at oplysningerne ikke må videregives.

2.1.1.6. Socialtilsynets tilsyn med indhentelse af straffeattest

Efter gældende regler er det ikke et krav, at socialtilsynet skal føre tilsyn med, om tilbuddene indhenter straffeattester i forbindelse med ansættelse af personale.

Et tilbud skal imidlertid både i forbindelse med ansøgning om godkendelse og i forbindelse med det løbende driftsorienterede tilsyn give socialtilsynet de oplysninger, som er nødvendige for socialtilsynets vurdering af tilbuddet, jf. socialtilsynslovens § 12. Dette kan f.eks. være oplysninger om konkrete medarbejderes strafbare forhold.

Socialtilsynet kan desuden i medfør af socialtilsynslovens § 7 i forbindelse med godkendelse og tilsyn spørge generelt ind til, om og hvornår tilbuddet indhenter straffeattester.

2.1.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Partierne bag Aftale om udmøntning af satspuljen for 2019 (Delaftale på børne- og socialområdet) er enige om, at der er behov for at styrke indsatsen over for børn, unge og voksne, der opholder sig på botilbud, opholdssteder, døgninstitutioner, i plejefamilier og på øvrige tilbud, som er omfattet af socialtilsynsloven.

Aftalepartierne er enige om, at det således er nødvendigt at sikre, at sociale tilbud, som er omfattet af socialtilsynsloven, skal indhente straffeattest ved ansættelse af personale og ledere, og at socialtilsynet i forbindelse med godkendelse af plejefamilier og tilbud skal indhente straffeattester på henholdsvis personer, der søger om at blive plejefamilie og ledere af tilbuddet. Aftalepartierne er endvidere enige om, at socialtilsynet skal føre tilsyn med, at tilbuddene indhenter straffeattester.

Arbejdsgiver i et offentligt eller privat tilbud har som nævnt ovenfor under punkt 2.1.1. med samtykke fra den pågældende mulighed for at indhente straffeattest for personer, der ansøger om ansættelse, men dette er ikke et krav.

Der gælder i dag et krav om indhentelse af børneattester ved ansættelse af personale i tilbud for børn og unge.

Til forskel fra børneattester indeholder straffeattester oplysninger om lovovertrædelser mod personer i alle aldre. Der vil således kunne fremgå flere former for lovovertrædelser af straffeattester, end der gør af børneattester.

Med dette lovforslag udmøntes den del af Aftale om udmøntning af satspuljen for 2019, som medfører, at der indføres et krav om indhentelse af straffeattester, og at socialtilsynet fører tilsyn med, at de sociale tilbud indhenter disse i forbindelse med ansættelse af personale og ledere.

2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse i socialtilsynsloven som § 12 a, stk. 1, hvorefter tilbud som nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, nr. 2-4, som er godkendt af socialtilsynet, fremover vil være forpligtede til at indhente straffeattest, inden tilbuddet ansætter personale og ledere.

Straffeattesten vil kunne indhentes efter de gældende regler i kriminalregisterbekendtgørelsen som beskrevet under punkt 2.1.1 og vil altid kræve ansøgers samtykke.

Da det gøres til en betingelse for tilbuddet, at der foreligger en straffeattest på den pågældende ansøger inden ansættelse, vil et manglende samtykke fra ansøgeren til, at straffeattesten indhentes, eller at ansøger ikke selv medbringer denne, medføre, at et socialt tilbud ikke kan ansætte den pågældende ansøger.

Den formelle del af ansættelsen er reguleret efter de almindelige aftaleretlige og ansættelsesretlige regler og principper, hvorefter arbejdstager er bundet af ansættelsesaftalen fra det tidspunkt, hvor arbejdstager accepterer arbejdsgivers tilbud om ansættelse. Hvis arbejdstager imidlertid fortryder sin accept af tilbuddet om ansættelse, vil tilbagetrækningen af accepten i udgangspunktet først kunne ske efter tiltrædelsestidspunktet med mindre andet er aftalt.

Straffeattesten skal derfor foreligge inden ansættelsesaftalens indgåelse.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke regulere, hvorvidt det pågældende tilbud er berettiget til at ansætte personale eller ledere med strafbare forhold på straffeattesten. Det vil være op til det enkelte tilbud at beslutte, hvem tilbuddet vil ansætte ud fra en konkret vurdering. I denne vurdering kan bl.a. indgå en afvejning af de strafbare forhold, som den pågældende ansøger har begået, set i forhold til de opgaver, som den pågældende ansøger vil skulle varetage under ansættelsen. Straffeattesten bidrager i den forbindelse til et oplyst beslutningsgrundlag.

Sker det alligevel, at vedkommende ansættes uden, at der er indhentet straffeattest, vil socialtilsynet efter socialtilsynslovens § 5, stk. 7, og § 8 have mulighed for at give tilbuddet påbud, sætte tilbuddet under skærpet tilsyn eller i yderste konsekvens bringe tilbuddets godkendelse til ophør. Se mere herom nedenfor.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslaget § 1, nr. 2.

Det foreslås også, at der indsættes en ny bestemmelse som socialtilsynslovens § 12 a, stk. 2, hvorefter socialtilsynet som betingelse for godkendelse af et nyt

tilbud, vil være forpligtet til at sikre, at tilbuddet har indhentet straffeattester for allerede ansat personale og ledere af tilbuddet.

Da det med den foreslåede bestemmelse i § 12 a, stk. 2, gøres til en betingelse for godkendelse, at socialtilsynet skal sikre, at tilbuddet har indhentet straffeattester for allerede ansat personale og ledere af tilbuddet, vil manglende indhentelse af straffeattester for personale, der er ansat inden tilbuddet godkendes, medføre, at tilbuddet ikke kan godkendes.

Socialtilsynet vil ikke være forpligtet til at foretage en materiel vurdering af indholdet i straffeattesterne, men kan, hvis det er relevant, f.eks. spørge ind til, om der er ansat personale eller ledere med strafbare forhold. Hvis det viser sig, at være tilfældet, vil socialtilsynet kunne gå i dialog med tilbuddet om det, og det kan indgå som et moment i socialtilsynets samlede vurdering af tilbuddets kvalitet. At der er ansat personale og/eller ledere med strafbare forhold vil ikke have betydning for ansættelsesforholdet, da dette er et aftaleretligt spørgsmål mellem arbejdstaget og arbejdsgiver, men socialtilsynet vil have mulighed for at give tilbuddet påbud, f.eks. i form af at der skal indhentes en straffeattest for den pågældende, eller at tilbuddet skal redegøre for den ansattes opgaver, vagter og kontakt blandt borgerne, sætte tilbuddet under skærpet tilsyn eller i yderste konsekvens bringe tilbuddets godkendelse til ophør. Denne vurdering foretages ud fra kvalitetsmodellen i socialtilsynsloven og bekendtgørelse nr. 536 af 2. maj 2019 om socialtilsyn.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslaget § 1, nr. 2.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en bestemmelse som socialtilsynslovens § 12 a, stk. 3, hvorefter socialtilsynet vil være forpligtet til at indhente straffeattest for personer, der søger om at være plejefamilie.

Det foreslåede krav om at indhente straffeattest ved ansættelse af personale og ledere i sociale tilbud og ved godkendelse som plejefamilie vil supplere det allerede gældende krav om indhentelse af børneattester ved ansættelse af personale i tilbud for børn og unge.

Straffeattesten vil kunne indhentes efter de gældende regler i kriminalregisterbekendtgørelsen, som beskrevet under punkt 2.1.1.

Da det med den foreslåede bestemmelse i § 12 a, stk. 3, gøres til en betingelse for godkendelse, at socialtilsynet indhenter straffeattest på de personer, der søger om at være plejefamilie, vil et manglende samtykke til at indhente straffeattest medføre, at plejefamilien ikke kan godkendes.

Bestemmelsen regulerer ikke, hvorvidt socialtilsynet er berettiget til at godkende en plejefamilie, hvor der fremgår strafbare forhold på straffeattesten. Det er op til socialtilsynet at vurdere ud fra en samlet konkret vurdering. Straffeattesten bidrager alene til et oplyst beslutningsgrundlag.

Fælles for bestemmelserne gælder, at behandling af oplysninger om strafbare forhold skal ske i overensstemmelse med reglerne i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (herefter databeskyttelsesforordningen) og databeskyttelsesloven, jf. lov nr. 502 af 23. maj 2018.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslaget § 1, nr. 2.

Socialtilsynet vil som led i sit driftsorienterede tilsyn skulle følge op på, om tilbuddene indhenter straffeattester, inden de ansætter personale og ledere.

Socialtilsynet kan i den forbindelse foretage stikprøver af, om der er indhentet straffeattest i de enkelte ansættelsessituationer.

Hvis socialtilsynet konstaterer, at et tilbud ikke har indhentet straffeattest i forbindelse med ansættelse af personale og ledere, kan denne oplysning indgå i vurderingen af, om tilbuddet har den fornødne kvalitet, herunder i vurderingen af, om tilbuddet har en kompetent ledelse.

De foreslåede krav vil gælde fra den 1. januar 2020.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 2.

2.2. Godkendelse og tilsyn med den samlede indsats efter serviceloven

2.2.1. Gældende ret

Det følger af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, hvilke typer af tilbud og plejefamilier socialtilsynet skal godkende og føre driftsorienteret tilsyn med. Dette omfatter således almene plejefamilier, forstærkede plejefamilier og specialiserede plejefamilier, anbringelsessteder for børn og unge efter serviceloven, boformer til voksne efter serviceloven, stofmisbrugsbehandlingstilbud efter serviceloven, alkoholbehandlingssteder efter sundhedsloven og botilbudslignende tilbud, som er etableret f.eks. i plejeboliger efter almenboligloven.

Det følger af forarbejderne til socialtilsynslovens § 4 (bemærkninger til § 4), jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 205 som fremsat, side 24, at godkendelse af og tilsyn med sociale tilbud efter serviceloven omfatter både bodelen og den øvrige indsats efter serviceloven, der ydes i tilbuddet. Socialtilsynets godkendelse og tilsyn omfatter således den samlede indsats efter serviceloven i de tilbud, der er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, og dermed også indsatsen i f.eks. dagbehandlingstilbud eller tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, hvis den leveres i eller af tilbud, der er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1.

Af servicelovens § 84 følger det, at kommunalbestyrelsen har pligt til at sørge for tilbud om bl.a. aflastning til ægtefælle, forældre eller andre nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Bestemmelsen gælder også børn, jf. servicelovens § 44.

Aflastning for voksne efter § 84 eller for børn og unge efter § 44, jf. § 84, er kortere ophold uden for hjemmet, f.eks. i form af kortere døgnophold i et botilbud til voksne efter servicelovens §§ 107 eller 108, eller i et anbringelsessted for børn og unge efter servicelovens § 66, stk. 1. Aflastningen kan således foregå i døgntilbud, der er omfattet af socialtilsynet, men det skal den ikke nødvendigvis.

I botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108 kan der på samme tid således både være beboere, som har midlertidigt eller længerevarende døgnophold efter henholdsvis servicelovens §§ 107 og 108 og beboere, som har kortere aflastningsophold efter servicelovens § 84.

På samme måde kan der i plejefamilier efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 1-3, i opholdssteder for børn og unge efter § 66, stk. 1, nr. 6, eller i døgninstitutioner efter § 66, stk. 1, nr. 7, på samme tid både være børn og unge, der er anbragt efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7, børn og unge i en aflastningsordning efter § 52, stk. 3, nr. 5, og børn og unge, der er i aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84.

Ankestyrelsen har i deres praksis udtalt, at socialtilsynet ikke skal godkende og føre tilsyn med aflastning efter servicelovens § 84 for voksne og efter servicelovens § 44, jf. § 84 for børn og unge under 18 år, heller ikke hvis aflastningen foregår i et tilbud f.eks. på en døgninstitution efter servicelovens § 66, stk. 1,

nr. 7, eller i en generelt godkendt plejefamilie, der i øvrigt er omfattet af socialtilsynsloven.

2.2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Ankestyrelsens praksis, som beskrevet under punkt 2.2.1., indebærer bl.a., at tilbuddene skal definere de pladser, der anvendes til f.eks. aflastning for voksne efter servicelovens § 84 eller for børn og unge efter lovens § 44, jf. § 84, og at disse skal holdes adskilt fra det øvrige tilbud mht. godkendelse, tilsyn og økonomi. Det betyder også, at socialtilsynet skal føre tilsyn med indsatsen over for nogle af de børn, unge eller voksne, der har ophold i tilbuddet, men ikke for alle.

Det er Social- og Indenrigsministeriets opfattelse, at socialtilsynets godkendelse og tilsyn i overensstemmelse med lovens forarbejder, som beskrevet ovenfor under punkt 2.2.1., bør omfatte den samlede indsats efter serviceloven i de tilbud, der er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, og dermed også de ydelser efter serviceloven, som ikke er nævnt udtrykkeligt i socialtilsynsloven, hvis de leveres som en integreret del af tilbuddet.

Dette vil efter Social- og Indenrigsministeriets opfattelse medføre en større fleksibilitet i anvendelsen af tilbuddenes pladser, administrative lettelser for både tilbud og socialtilsyn og bedre retstilstand for beboerne i tilbuddet, fordi indsatsen over for alle beboerne vil være omfattet af socialtilsynet.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse som § 4, stk. 3, i lov om socialtilsyn, hvoraf det udtrykkeligt fremgår, at godkendelse af og tilsyn med de tilbud, der er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, omfatter den samlede indsats efter serviceloven, hvilket omfatter både bodelen og de ydelser efter serviceloven, der leveres i tilbuddet, også selv om ydelserne ikke i sig selv er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1.

Dermed tydeliggøres det i socialtilsynsloven, hvad der oprindeligt var lovgivers hensigt.

Dette vil f.eks. indebære, at tilbud, som er godkendt af socialtilsynet som tilbud efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6 eller 7, og som har børn og unge i anbringelse og aflastning efter servicelovens § 52, stk. 3, men som også yder aflastning efter servicelovens § 44, jf. § 84, vil være omfattet af socialtilsynets godkendelse og tilsyn i deres helhed. Det samme vil gælde for botilbud til midlertidige eller længerevarende døgnophold til voksne efter servicelovens §§ 107 eller 108, som også driver et akuttilbud efter servicelovens § 82 c som en integreret del af botilbuddet.

Bestemmelsen vil dog ikke indebære, at der skal føres tilsyn med tilbud, som alene yder aflastning efter servicelovens § 84 eller § 44, jf. § 84, da § 84 som udgangspunkt ikke er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om indsatsen leveres som en integreret del af et tilbud, der er omfattet af socialtilsynslovens § 4.

Såfremt der kommer nye ydelser til i serviceloven, vil disse på lige fod med de eksisterende være omfattet af bestemmelsen, såfremt de bliver leveret som en integreret del af tilbud, der er omfattet af socialtilsynslovens § 4.

Der henvises i øvrigt til de bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1.

2.3. Ændring af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde på det sociale område

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Myndighedsstrukturen på det sociale område i relation til fonde

Det fremgår af serviceloven, at kommunerne bl.a. skal tilbyde borgerne en række serviceydelser, der kan forebygge sociale problemer, herunder f.eks. forskellige tilbud i form af døgn- og dagtilbud til børn, unge og voksne. Se også punkt 2.3.1.2. nedenfor. En stor del af disse tilbud skal efter socialtilsynsloven godkendes af socialtilsynet, som også fører et driftsorienteret tilsyn med disse tilbud. Pr. 31. marts 2019 var der i alt 1.972 godkendte tilbud. Heraf er 637 organiseret som selvejende institutioner, herunder som fonde. Det er ikke muligt at opgøre, hvor mange af de 637 selvejende institutioner, der er fonde. Det må dog antages at være hovedparten af de selvejende institutioner.

Tilbud organiseret som fonde udgør en særlig kategori blandt de godkendte tilbud. Ud over de almindelige regler om godkendelse og tilsyn er fondene omfattet af et særligt regelsæt, som regulerer fondsretlige aspekter. Disse særlige regler medfører bl.a., at Civilstyrelsen som overordnet fondsmyndighed i Danmark (permutationsmyndighed) skal inddrages, når socialtilsynet behandler visse typer af sager om tilbud, der er organiseret som fonde. Hvis et godkendt tilbud organiseret som fond f.eks. ønsker at foretage væsentlige ændringer af formålsbestemmelserne i sine vedtægter, skal dette godkendes af Civilstyrelsen efter socialtilsynets forudgående godkendelse. Det er således socialtilsynet, der er tilsynsmyndighed for fonde, der er omfattet af socialtilsynsloven, men i visse typer af sager om fonde skal Civilstyrelsen inddrages. Se også punkt 2.3.1.3. nedenfor.

2.3.1.2. Lov om social service

Det fremgår af § 1, stk. 1, i serviceloven, at formålet med loven er at

1. tilbyde rådgivning og støtte for at forebygge sociale problemer,
2. tilbyde en række almene serviceydelser, der også kan have et forebyggende sigte, og
3. tilgodese behov, der følger af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Kommunalbestyrelsen er efter servicelovens § 4, stk. 1, forpligtet til at sørge for, at der er de nødvendige tilbud efter loven (forsyningsforpligtelsen). Efter servicelovens § 4, stk. 2, opfylder kommunalbestyrelsen sit forsyningsansvar efter stk. 1 ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud, der blandt andet kan være tilbud, der er oprettet som fonde.

Det fremgår af serviceloven, at kommunalbestyrelsen bl.a. har forsyningsforpligtelsen vedrørende følgende typer af ydelser og tilbud:

1. Almene plejefamilier, forstærkede plejefamilier og specialiserede plejefamilier til børn og unge (servicelovens § 66, stk. 1, nr. 1-3).
2. Opholdssteder (døgntilbud) for børn og unge (servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6).
3. Døgninstitutioner til børn og unge, herunder delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner samt sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger (servicelovens § 66, stk. 1, nr. 7).
4. Pladser til børn og unge på efterskoler, frie fagskoler og frie grundskoler med kostafdeling (servicelovens § 66, stk. 1, nr. 8).
5. Botilbud til midlertidige døgnophold til voksne (servicelovens 107).
6. Botilbud til længerevarende døgnophold til voksne (servicelovens § 108).
7. Botilbud til midlertidige døgnophold for voksne kvinder (kvindekrisecentre) (servicelovens § 109).
8. Botilbud til midlertidige døgnophold til voksne med særlige sociale problemer (forsorgshjem, herberger m.v.) (servicelovens § 110).
9. Behandlingstilbud til personer med stofmisbrug (servicelovens §§ 101 og 101 a).

10. Hjælp, omsorg, pleje, støtte, behandling m.v. til voksne personer som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions- evne eller særlige sociale problemer, har behov herfor (servicelovens §§ 83-87, 97, 98 og 102).

Der stilles kun i meget begrænset omfang krav i serviceloven om, hvordan pri- vate tilbud skal være organiseret, og der kan derfor være tale om f.eks. enkelt- mandsvirksomheder, interessentskaber (I/S), selskaber (A/S, ApS) og selv- ejende institutioner, herunder fonde.

Tilbud, der er omfattet af krav om godkendelse efter § 4 i socialtilsynsloven, skal være godkendt af socialtilsynet for at kunne indgå i kommunens forsyning af tilbud. Dette fremgår af servicelovens § 4, stk. 3. Hovedparten af tilbud efter serviceloven er omfattet af kravet om godkendelse.

2.3.1.3. Socialtilsynets godkendelse af og tilsyn med visse sociale og sundhedsmæssige tilbud

Det fremgår af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, at socialtilsynet godkender og fører driftsorienteret tilsyn med følgende tilbud:

1. Almene plejefamilier, forstærkede plejefamilier og specialiserede pleje- familier efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 1-3.
2. Døgntilbud efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6-8, jf. dog § 66 f, og §§ 107-110 samt stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens §§ 101 og 101 a.
3. Botilbudslignende tilbud i form af hjælp og støtte efter servicelovens §§ 83-87, 97, 98 og 102, når
 - a) tilbuddet leveres til beboere i boligformer efter andre bestem- melser end nævnt i nr. 2, dog ikke friplejeboliger,
 - b) hjælpen udgår fra servicearealer knyttet til boligerne og ydes af et fast ansat personale,
 - c) tilbuddet til beboerne i væsentligt omfang omfatter støtte efter § 85 i serviceloven, og
 - d) tilbuddets målgruppe er personer, der har ophold i boligen på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.
4. Alkoholbehandlingssteder efter § 141 i sundhedsloven, jf. lovbekendt- gørelse nr. 1286 af 2. november 2018 med senere ændringer.

Socialtilsynet træffer efter ansøgning og dialog med ansøger afgørelse om godkendelse som generelt egnet tilbud, jf. socialtilsynslovens § 5, stk. 1, jf. § 4, stk. 1, hvis tilbuddet opfylder betingelserne for godkendelse. Efter lovens § 5, stk. 7, kan socialtilsynet træffe afgørelse om ophør af godkendelsen af et til- bud, hvis tilbuddet ikke længere opfylder betingelserne for godkendelse.

Det fremgår af socialtilsynslovens § 6, at det bl.a. er en betingelse for godken- delse, at tilbuddet efter en samlet vurdering har den fornødne kvalitet, herunder bl.a. at tilbuddet er økonomisk bæredygtigt. I relation til tilbud, der er oprettet som fonde, er der i socialtilsynslovens § 15 en række særlige betingelser, som tillige skal være opfyldt.

Ifølge socialtilsynslovens § 15, stk. 1, kan socialtilsynet kun godkende tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, der er oprettet som fonde, og som er undtaget fra lov om fonde og visse foreninger (herefter fondsloven), jf. lovbe- kendtgørelse nr. 938 af 20. september 2012 med senere ændringer, og fra lov om erhvervsdrivende fonde (herefter erhvervsfondsloven), jf. lovbekendtgø- relse nr. 712 af 25. juni 2014 med senere ændringer, hvis tilbuddet er lovligt etableret som fond. Socialtilsynet skal angive i godkendelsen, at tilbuddet er lovligt etableret som fond.

Ved vurderingen af, om et tilbud lovligt er etableret som fond, skal socialtilsynet forholde sig til, hvorvidt tilbuddet opfylder den almindelige fondsretlige definition af en fond, som kommer til udtryk i fondslovens § 1, stk. 2, og i erhvervsfondslovens § 1, stk. 2. Efter disse bestemmelser er en fond "en juridisk person, som besidder en formue, der er uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue, til varetagelse af et eller flere i vedtægten bestemte formål, som skal kunne efterleves i en længere årrække, hvor rådighedsbeføjelserne over fonden tilkommer en i forhold til stifter selvstændig ledelse, og hvor ingen fysisk eller juridisk person uden for fonden har ejendomsretten til fondens formue."

En fonds formue er de midler, som fonden er i besiddelse af, men som fonden som udgangspunkt ikke kan anvende/disponere over (stiftelseskapitalen), og det årlige overskud, som skal anvendes i overensstemmelse med fondens formål.

Selvejende institutioner, som ikke er i besiddelse af formue eller kapital ved stiftelsen, eller hvor formuen ikke er uigenkaldeligt udskilt fra stifters formue, eller hvor rådighedsbeføjelserne ikke tilkommer en i forhold til stifter selvstændig ledelse, defineres ikke som fonde, og er derfor ikke omfattet af socialtilsynets særlige tilsynsopgaver i forhold til tilbud oprettet som fonde, jf. socialtilsynslovens § 15.

En selvejende institution, som ikke opfylder grundlæggende fondskaraktæristika, vil være omfattet af det almindelige driftsorienterede tilsyn efter de øvrige bestemmelser i socialtilsynsloven, jf. ovenfor.

Det bemærkes, at det følger af § 1 i fondsloven og § 3 i erhvervsfondsloven, at de to love ikke finder anvendelse for fonde, der er omfattet af socialtilsynet (socialtilsynslovens § 15).

Det fremgår af socialtilsynslovens § 15, stk. 2, at socialtilsynet skal godkende vedtægterne for tilbud, der er oprettet som fonde. Vedtægterne kan efter socialtilsynslovens § 15, stk. 3, godkendes, hvis der er en klar adskillelse mellem stifterens økonomi og fondens økonomi, og hvis socialtilsynet vurderer, at vedtægternes regler om anvendelse af fondens formue ved ophør er i overensstemmelse med fondens formål.

Det fremgår af socialtilsynslovens § 15, stk. 4, at væsentlige ændringer af vedtægtsbestemmelser, herunder om formål, uddelinger el.lign., samt fondens sammenlægning eller opløsning skal godkendes af Civilstyrelsen som permutationsmyndighed efter socialtilsynets forudgående godkendelse.

2.3.1.4. Inddragelse af Civilstyrelsen i socialtilsynets sager om fonde

Hvis et tilbud, der er oprettet som en fond, er godkendt af socialtilsynet efter socialtilsynslovens § 5, stk. 1, vil socialtilsynet i kraft af sin godkendelse af tilbuddet være fondens tilsynsmyndighed. Det indebærer, at socialtilsynet fører tilsyn med, at fonden ledes forsvarligt i overensstemmelse med lovgivningen og vedtægterne, jf. punkt 2.3.1.3. ovenfor.

Som nævnt i punkt 2.3.1.3. fremgår det af socialtilsynslovens § 15, stk. 4, at væsentlige ændringer af vedtægtsbestemmelser, herunder om formål, uddelinger el.lign., samt fondens sammenlægning eller opløsning, skal godkendes af Civilstyrelsen efter socialtilsynets forudgående godkendelse.

Ved væsentlige vedtægtsændringer forstås, som anført i socialtilsynslovens § 15, stk. 4, vedtægtsændringer om formål, uddelinger, opløsning, sammenlægning eller lignende. Karakteristisk for de tilfælde, hvor Civilstyrelsens godkendelse er påkrævet, er, at der er tale om ændringer af vedtægtsbestemmelser, som direkte eller indirekte indebærer en ændring af fondens formål. Ved fortolkningen af, hvad der udgør fondens formål, skal der ikke alene ses på, hvad

der fremgår af vedtægtens egentlige formålsbestemmelse, men det kan også være en konkret vurdering af den nuværende vedtægt og den ønskede ændring. Det kan for eksempel være tilfælde, hvor bestyrelsen ønsker at ændre vedtægterne for at udvide eller indskrænke målgruppen for fondens tilbud.

Efter fondsretlig praksis er betingelserne for at ændre en formåls- eller opløsningsbestemmelse, at fondens formål ikke længere kan efterleves, eller at formålet er blevet klart uhensigtsmæssigt.

Det følger endvidere af det såkaldte "Cy-prés"-princip, at en ændring af en formålsbestemmelse ikke må gå videre end nødvendigt. Det nye formål skal således ligge så tæt op ad det oprindelige formål som muligt.

Den nævnte praksis er den samme, uanset om der er tale om en fond, der er omfattet af fondsloven, eller om der er tale om en fond, som er undtaget herfra, f.eks. sociale tilbud som beskrevet i punkt 2.3.1.2. ovenfor.

2.3.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Det er vigtigt, at tilbud, herunder fonde, på det sociale område kan udvikles og ændres i forhold til behovene hos brugerne, udviklingen af nye metoder og ny viden m.v. I modsat fald kan der opstå situationer, hvor det ikke er muligt at tilbyde disse særligt udsatte grupper i samfundet de så vidt muligt bedste rammer for ophold, bopæl, behandling og støtte m.v. Det er derfor også vigtigt, at tilpasninger og ændringer i sådanne situationer – uanset tilbuddets organiseringsform – kan ske smidigt, og at der ikke er unødige hindringer.

Service-loven – og dermed også servicelovens døgn- og dagtilbud – har til formål at varetage væsentlige almene samfundsmæssige hensyn, herunder især at forebygge sociale problemer og støtte samfundets udsatte børn, unge og voksne.

På det sociale område er der en lang tradition for at oprette og drive sociale tilbud som selvejende institutioner, herunder som fonde. Bag valget af en selvejende institution som organiseringsform vil det for stifteren i mange situationer have været og fortsat være vigtigt, at der er tale om en "non-profit" organisation, hvor formålet ikke er, at et eventuelt overskud på driften skal udbetales eller udloddes til ejer eller ejerkreds, men alene et mere ideelt formål om at drive tilbud til udsatte grupper.

Ved valget af en fond som organiseringsform har der ikke nødvendigvis i alle situationer været en udtrykkelig forståelse af de fulde konsekvenser af, at et tilbud oprettes som fond, hverken hos tilbuddene (fondene) selv eller hos de kommuner og amtskommuner, der indtil socialtilsynsreformen i 2014 førte tilsyn med fondene. Det er således typisk, at fondenes formål er meget skarpt og specifikt afgrænset inden for servicelovens samlede, brede anvendelsesområde. Hvis en fond senere ønsker at ændre formålsbestemmelserne, herunder f.eks. at udvide målgruppen for tilbuddet, skal dette godkendes af Civilstyrelsen efter forudgående godkendelse af socialtilsynet.

Der har været flere eksempler på sager, hvor bestyrelsen for en fond, der driver tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, har haft et velbegrundet ønske om at ændre i formålsbestemmelsen i fondens vedtægt, men hvor dette efter den gældende lovgivning og praksis for fonde på socialområdet ikke har været muligt. Der er derfor behov for at gøre disse regler mere smidige.

Der kan eksempelvis være behov for ændringer i en situation, hvor et tilbud i sin tid er oprettet med henblik på at drive et døgntilbud for børn og unge, og hvor en eller flere af beboerne efter en årrække nærmer sig 18-års alderen og derfor henses til fondens formål vil være nødt til at fraflytte tilbuddet. I en sådan

situation vil det på grund af beboernes eventuelt årelange tilknytning til tilbuddet, de øvrige beboere og personalet, kunne vurderes at være bedst for de pågældende fortsat at kunne bo på døgntilbuddet. En sådan tilgang ses også at være at overensstemmelse med formålet i serviceloven.

Det kan også være tilfældet i en situation, hvor der ved lov foretages ændringer, der har betydning for tilbuddets formål, og hvor det af hensyn til brugerne af tilbuddet er nødvendigt at ændre formålet for fortsat at kunne give brugerne det tilbud, der er bedst egnet til deres behov.

Offentlige tilbud og private tilbud, der ikke drives som fonde, vil i nødvendigt omfang med socialtilsynets tilladelse kunne udvikle og ændre formålet med tilbud efter serviceloven. Dette er ikke på samme måde tilfældet for fonde, der driver tilbud efter serviceloven, da en ændring af en fonds vedtægter ud over socialtilsynets tilladelse som tidligere nævnt ovenfor under punkt 2.3.1.4. også er omfattet af den ovenfor beskrevne fonde retlige praksis om ændring af vedtægter.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse i socialtilsynsloven, der skal regulere en række særlige betingelser for væsentlige ændringer af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde, der er omfattet af socialtilsynslovens § 15.

Det foreslås, at ændringer af formålsbestemmelser om drift af tilbud, der er oprettet som fonde, og som er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, jf. § 15, fremover skal kunne godkendes, hvis

- 1) ændringen af formålet har nær sammenhæng med fondens oprindelige formål,
- 2) ændringen må anses for hensigtsmæssig for fonden,
- 3) der ikke sker en indskrænkning i aktuelle rettigheder eller berettigede forventninger om ydelser fra fonden, og
- 4) ændringen sker af hensyn til aktuelle brugere af fondens tilbud, eller
- 5) ændringen sker af hensyn til potentielle fremtidige brugere af fondens tilbud, hvis fondens bestyrelse kan sandsynliggøre et behov for ændring inden for de næste 2 år, og dette medfører et konkret behov for ændringen.

Baggrunden for at fastsætte disse særlige betingelser er, at fonde, der driver tilbud på det sociale område skal have mulighed for i højere grad end i dag at kunne udvikle driften af tilbuddene i overensstemmelse med de behov, der måtte opstå hos brugerne af tilbuddet, herunder potentielle kommende brugere, under hensyn til de vigtige samfundsmæssige hensyn, som fondene varetager – navnlig at udbyde tilbud, der kan benyttes af samfundets aller mest udsatte borgere. Der kan også opstå behov for at udvikle driften af et tilbud i forhold til efterspørgslen på konkrete typer af tilbud fra kommunerne og regionerne. Se også ovenstående punkt 2.3.2.

Som eksempler på ændrede formål, der har nær sammenhæng med det oprindelige formål kan nævnes:

- En fond, der driver et døgntilbud for børn og unge, og som nu gerne vil udvide formålet til også at drive døgntilbud for voksne, så de børn og unge, der har boet i døgntilbuddet, kan blive boende som voksne.
- En fond, der ønsker ændringer i antallet af pladser i tilbuddet, f.eks. en udvidelse fra 10 til 12 pladser.
- En fond, der driver et døgntilbud med misbrugsbehandling, ønsker at udvide til også at tilbyde ambulante misbrugsbehandling.
- En fond, der driver et døgntilbud til længerevarende ophold for voksne med specifikke problemstillinger, ønsker at udvide formålet til også at kunne tilbyde midlertidige ophold for voksne med de samme problemstillinger.

- En fond, der driver et tilbud med behandling efter en bestemt metode til en bestemt målgruppe ønsker at udvide til også at anvende andre metoder i forhold til målgruppen.

Forslaget vil indebære, at socialtilsynet og Civilstyrelsen skal lægge vægt på de foreslåede særlige betingelser, når det skal vurderes, om en væsentlig ændring af en social fonds formålsbestemmelser kan godkendes.

Det vil ikke være muligt for fonden helt at ophæve det oprindelige formål og erstatte det med et andet formål – f.eks. at ændre formålet fra at drive et døgntilbud til børn og unge til kun at drive et døgntilbud for voksne, eller f.eks. at ændre formålet fra at drive et kvindekrisecenter til at være et forsorgshjem.

Ændring af eventuelle formålsbestemmelser i vedtægter for fonde på det sociale område, der vedrører andet end det at drive tilbud omfattet af serviceloven og socialtilsynsloven – f.eks. bestemmelser om uddelinger af legater – foreslås ikke omfattet af foreslåede disse nye betingelser.

Der foreslås ikke ændringer i kompetencen til at godkende sådanne ændringer. Det vil fortsat være socialtilsynet og derefter Civilstyrelsen, der efter socialtilsynslovens § 15, stk. 4, skal godkende sådanne ændringer af formålsbestemmelser i fondenes vedtægter.

Som nævnt ovenfor i de almindelige bemærkninger under punkt 2.3.1.3 skal alkoholbehandlingssteder efter sundhedslovens § 141 godkendes af socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1. Selvom sådanne behandlingssteder ikke er reguleret af serviceloven, varetager tilbud efter sundhedslovens § 141 i lighed med tilbud efter serviceloven væsentlige samfundsmæssige hensyn og har en nær sammenhæng med stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens §§ 101 og 101 a. Nogle af disse alkoholbehandlingssteder drives som fonde. Hertil kommer, at nogle tilbud drives som et kombinationstilbud – altså både alkoholbehandling og stofmisbrugsbehandling. Det foreslås derfor, at de foreslåede betingelser for ændring af formålsbestemmelser tillige skal gælde for fonde, der driver tilbud efter sundhedslovens § 141.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

For den del af lovforslaget, som vedrører indhentelse af straffeattester, er der afsat midler i delaftalen om udmøntningen af satspuljen for 2019 på børne- og socialområdet. Med initiativet vil der være sagsgange til indhentning af straffeattester, hvorfor der er afsat 0,9 mio. kr. om året til kommunerne, regionerne samt socialtilsynene og 0,1 mio. kr. om året til Rigspolitiet.

Da lovforslaget alene omfatter ansættelse af nye medarbejdere fra reglernes ikrafttræden, vil der ikke være merudgifter forbundet med at indhente attester på det eksisterende personale.

Den del af lovforslaget, der vedrører socialtilsynets godkendelse og tilsyn med den samlede indsats i tilbud, vurderes ikke at medføre merudgifter.

Forslagenes økonomiske konsekvenser skal forhandles med kommunerne og regionerne.

Den del af lovforslaget, der vedrører socialtilsynslovens § 15 om fonde vurderes samlet set ikke at have økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Denne vurdering baseres på, at sagsbehandlingstiden for socialtilsynene ved ansøgninger om ændringer i formålsbestemmelsen i fondens vedtægt er den samme uanset sagens udfald, og ligeledes vurderes det, at der hertil ikke vil ske en ændring i antallet af ansøgninger.

Det kan dog ikke udelukkes, at de fonde, der tidligere efter gældende regler og praksis har fået afslag på en ansøgning om godkendelse af ændring af formålsbestemmelser i fondens vedtægter, på ny vil ansøge herom, og der således vil kunne opstå en situation, hvor der efter lovens ikrafttræden i en kort periode kan komme flere ansøgninger om godkendelse, end myndighederne fremover må forventes løbende at modtage. På baggrund af tidligere år skønnes der at være tale om cirka 13 fonde årligt, der har søgt om en ændring i formålsbestemmelsen i fondens vedtægt, men hvor de fondsretslige regler har været til hinder herfor. Det vurderes ikke at være af tilstrækkeligt omfang til at medføre offentlige merudgifter.

Lovforslaget ændrer ikke på, om sagerne kan behandles digitalt, herunder om ansøgninger, afgørelser og øvrige breve kan sendes med digital post.

Lovforslaget følger principperne om digitaliseringsklar lovgivning.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Den del af lovforslaget, der vedrører krav om indhentelse af straffeattester, vurderes at have administrative konsekvenser for erhvervslivet, da private tilbud omfattet af socialtilsynsloven pålægges ekstra sags gange, da de fra lovforslagets ikrafttræden skal indhente straffeattester ved ansættelse af personale. De ekstra sags gange vurderes dog at være af begrænset karakter.

Da en beslutning om at ansøge om ændring af formålsbestemmelser i en fonds vedtægter alene vil kunne ske på fondens eget initiativ, vurderes den del af lovforslaget, der vedrører fonde, ikke at ville have økonomiske konsekvenser for erhvervslivet. Denne del af lovforslaget vurderes heller ikke at ville have administrative konsekvenser for erhvervslivet, idet forslaget ikke vedrører procedurer og lignende i forbindelse med ansøgning om godkendelse af ændring af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde, men derimod de materielle betingelser herfor.

Principperne for agil erhvervsrettet regulering er ikke relevante.

5. Administrative konsekvenser for borgere

Den del af lovforslaget der vedrører straffeattester vurderes at kunne medføre administrative konsekvenser for borgere, da forslaget vil indebære, at borgerne efter begæring fra et tilbud omfattet af socialtilsynslovens § 4 eller fra socialtilsynet skal give samtykke til indhentelse af straffeattest. Tilbuddene og socialtilsynet vil derudover have mulighed for at anmode borgeren om selv at medbringe en privat straffeattest i forbindelse med ansættelse eller godkendelse som plejefamilie.

Den del af lovforslaget, der vedrører fonde, vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

Den del af lovforslaget, der vedrører tilsyn med den samlede indsats i et tilbud, vurderes ikke at have administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget medfører ikke miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Ligestillingsmæssige konsekvenser

Lovforslaget vil have betydning for de personer, som har registreringer på straffeattesten.

Af Danmarks Statistik om "Domme" fremgår det, at flere mænd end kvinder har begået strafbare forhold, <https://www.dst.dk/da/Statistik/emner/levevilkaar/kriminalitet/domme>.

Ministeriet har ikke kendskab til statistik om fordelingen mellem mænd og kvinder, der søger om ansættelse i sociale tilbud eller søger om at blive godkendt som plejefamilie.

Lovforslagets bestemmelser om indhentelse af straffeattest er kønsneutrale, da mænd og kvinder på lige fod kan søge om ansættelse i sociale tilbud og om at blive godkendt som plejefamilie.

Under hensyn til, at flere mænd end kvinder har begået strafbare forhold, vurderes det, at lovforslaget vil kunne få betydning for en større andel af mænd end kvinder, der søger om ansættelse i sociale tilbud eller om godkendelse som plejefamilie, i relation til spørgsmålet om ansættelse.

9. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 24. september 2019 til den 23. oktober 2019 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

3F - Fagligt Fælles Forbund, Advokatrådet, Alkohol & Samfund, Ankestyrelsen, Brugerforeningen for aktive stofmisbrugere, BUPL - Forbundet af Pædagoger og Klubfolk, Børne- og kulturchefforeningen, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Danmarks Privatskoleforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Erhverv, Dansk Friskoleforening, Danske Fysioterapeuter, Danske Handicaporganisationer, Dansk Industri (DI), Danske Patienter, Dansk Psykolog Forening, Danske Regioner, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Datatilsynet, Det Centrale Handicapråd, Det Faglige Hus, Deutscher Schul- und Sprachverein (De tyske mindretalsskoler), Efterskoleforeningen, Ergoterapeutforeningen, FH – Fagbevægelsens Hovedorganisation, FOA - Fag og Arbejde, Foreningen af Danske Døgninstitutioner, Foreningen af Frie fagskoler, Foreningen af Katolske Skoler i Danmark, Foreningen af Kommunale Social-, Sundheds- og Arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Kristne Friskoler i Danmark, Frie, FSR – danske revisorer, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen af Kvindekrisecentre, Landsforeningen for Socialpædagoger LFS, Landsforeningen LEV, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatrisbrugere LAP, Landsforeningen af væresteder for stofafhængige og tidligere stofafhængige LVS, Landsforeningen Bedre Psykiatri, Landsforeningen Sind, Lilleskolernes Sammenslutning, LOS – Landsorganisationen for sociale tilbud, Plejefamiliernes Landsforening, Rådet for Socialt Udsatte, Sammenslutningen af boformer for hjemløse i Danmark (SBH), SAND – De Hjemløses Landsorganisation, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialstyrelsen, Socialt Leder Forum, Socialtilsyn Hovedstaden, Frederiksberg Kommune, Socialtilsyn Midt, Silkeborg Kommune, Socialtilsyn Nord, Hjørring Kommune, Socialtilsyn Syd, Faaborg-Midtfyn Kommune, Socialtilsyn Øst, Holbæk Kommune, TABUKA, ULF Udviklingshæmmedes Landsforbund

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner		De samlede økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner vurderes at være 1,0 mio. kr. om året og knytter sig til forslagets del om indhentning af straffeattester.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner		De administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner vil være af begrænset karakter og knytter sig til forslagets del om indhentning af straffeattester.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet		Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet		Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af socialtilsynslovens § 2, stk. 1, at én kommunalbestyrelse inden for hver region har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med de sociale tilbud m.v., der er omfattet af socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1.

De udpegede kommuner har ansvaret for at godkende og føre tilsyn med de omfattede typer af tilbud beliggende i regionen, det vil sige både kommunale, regionale og private tilbud omfattet af socialtilsynsloven, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1.

Det følger af forarbejderne til socialtilsynslovens § 4 (bemærkninger til § 4), jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 205 som fremsat, side 24, at godkendelse af og tilsyn med sociale tilbud efter serviceloven omfatter både bodelen og den øvrige indsats efter serviceloven, der ydes i tilbuddet. Socialtilsynets godkendelse og tilsyn omfatter således den samlede indsats efter serviceloven i de tilbud, der er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, og dermed også indsatsen i f.eks. dagbehandlingstilbud eller tilbud efter servicelovens §§ 103 og 104, hvis den leveres i eller af tilbud, der er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1.

Ankestyrelsen har i deres praksis udtalt, at socialtilsynet ikke skal godkende og føre tilsyn med aflastning for voksne efter servicelovens § 84 eller for børn og unge efter § 44, jf. § 84, heller ikke hvis aflastningen foregår i et tilbud f.eks. på en døgninstitution efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 7, eller i en generelt godkendt plejefamilie, der i øvrigt er omfattet af socialtilsynsloven.

Det foreslås med det foreslåede § 4, stk. 3, at det skal fremgå direkte af socialtilsynsloven, at socialtilsynets godkendelse af og tilsyn med de tilbud, der er nævnt i socialtilsynslovens § 4, stk. 1, omfatter den samlede indsats efter serviceloven og ikke blot selve tilbuddet, som fremgår direkte af socialtilsynslovens § 4, hvilket indebærer, at godkendelse og tilsyn både omfatter bodelen og de ydelser efter serviceloven, der leveres i tilbuddet.

Forslaget skal sikre fleksibilitet i anvendelsen af tilbuddenes pladser, lette de administrative opgaver for tilbud og socialtilsyn og sikre ens retstilstand for beboere i tilbuddet ved at indsatsen over for alle beboerne er omfattet af socialtilsynet,

Den foreslåede ændring vil ikke medføre, at tilbud eller plejefamilier, der alene benyttes til aflastning efter servicelovens § 84 eller § 44, jf. § 84, vil blive underlagt socialtilsynets godkendelse og tilsyn.

Det vil afhænge af en konkret vurdering, om f.eks. aflastning efter servicelovens § 84 leveres som en integreret del af et tilbud, der er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1. I denne vurdering kan bl.a. indgå, om aflastningen leveres inden for samme fysiske lokalitet og organisatoriske rammer som tilbuddet, og om den indgår som en naturlig del af den daglige drift.

Et andet eksempel kan være, at et socialt akuttibud efter servicelovens § 82 c er etableret som en integreret del af et tilbud, som er omfattet af socialtilsynets godkendelse og tilsyn, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1, f.eks. tilbud efter servicelovens §§ 107 eller 108. I dette tilfælde vil den samlede indsats således være omfattet af socialtilsynets godkendelse og tilsyn.

For de tilbud og plejefamilier, som frem til 1. januar 2020 er blevet godkendt, uden at den samlede indsats er medtaget i godkendelsesgrundlaget, vil bestemmelsen i nogle tilfælde efter en samlet konkret vurdering kunne medføre, at socialtilsynet i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn vil skulle delvist nygodkende disse tilbud, da det vil kunne udgøre en væsentlig ændring, at godkendelsesgrundlaget fra 1. januar 2020 omfatter en bredere indsats. I de tilfælde hvor socialtilsynet vil skulle udstede en delvis nygodkendelse, vil lovforslaget medføre, at socialtilsynet vil skulle opkræve en særlig fastsat tilsynstakst efter reglerne i socialtilsynslovens § 23, stk. 3. Bestemmelsen vil ikke indebære, at socialtilsynet af egen drift skal genbesøge de tilbud og plejefamilier, som vil blive berørt af ændringen.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.2.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger i dag ikke af lovgivningen på det sociale område, at private eller offentlige tilbud, som er omfattet af socialtilsynets godkendelse og tilsyn, skal indhente straffeattest ved ansættelse af personale og ledere. Der gælder kun et krav om indhentelse af børneattester ved ansættelse af personale i tilbud for børn og unge.

Det gælder heller ikke et krav om, at socialtilsynet skal indhente straffeattester på ledere i forbindelse med godkendelse som tilbud eller på personer, der søger om at blive godkendt som plejefamilie.

Til forskel fra børneattester indeholder straffeattester oplysninger om lovovertrædelser mod personer i alle aldre. Der vil således kunne fremgå flere former for lovovertrædelser af straffeattester, end der gør af børneattester

For at styrke indsatsen over for børn, unge og voksne, der opholder sig på botilbud, opholdssteder, døgninstitutioner, i plejefamilier og på øvrige tilbud, som er omfattet af socialtilsynsloven, foreslås det, som et supplement til kravet om indhentelse af børneattester, i den foreslåede § 12 a, stk. 1, at tilbud, som er godkendt af socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 4, fremover skal være forpligtet til at indhente straffeattest før de må ansætte personale og ledere. Da det gøres til en betingelse, at tilbuddet inden ansættelse indhenter straffeattest på den pågældende ansøger, vil et manglende samtykke til, at straffeattesten indhentes, eller at ansøgeren ikke selv medbringer en straffeattest, medføre, at et socialt tilbud ikke er berettiget til at ansætte den pågældende ansøger.

Kravet vil skulle gælde fra den 1. januar 2020 og vil omfatte ansættelse af alt personale samt ledere.

Ved personale forstås de personer, der som led i udførelsen af deres opgaver skal have direkte kontakt med de anbragte børn, unge og voksne i tilbuddet samt personer, der som led i udførelsen af deres opgaver færdes fast blandt de anbragte børn, unge og voksne i tilbuddet og derved har mulighed for at opnå direkte kontakt med disse. Ved fast tilknytning forstås, at det fra ansættelsens eller beskæftigelsens begyndelse er hensigten, at personens tilknytning til tilbuddet skal have mere end enkeltstående eller kortvarig karakter. Personale omfatter derfor bl.a. ikke vikarer, som hyres fra et vikarbureau.

Ved ledere forstås den eller de personer, som står for den daglige ledelse af det sociale tilbud. I det tilfælde hvor et tilbud består af flere afdelinger med hver sin daglige leder og evt. en overordnet leder, vil kravet om indhentelse af straffeattest omfatte alle daglige ledere af afdelingerne samt den overordnede leder. Med leder menes således ikke den samlede bestyrelse i et tilbud eller ledelsen i en koncern eller koncernlignende konstruktion.

Ved ansættelse af en ny daglig leder i et tilbud eller i en afdeling i et tilbud vil det være op til den eller de personer med ansættelseskompetence i tilbuddet at indhente straffeattest på den pågældende.

Et offentligt tilbud vil efter gældende regler kunne indhente en offentlig straffeattest med ansøgers samtykke efter kriminalregisterbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 6, eller nr. 7. Det offentlige tilbud vil også kunne indhente en privat straffeattest med ansøgers samtykke efter reglen om videregivelse i kriminalregisterbekendtgørelsens § 20.

Et privat tilbud vil efter gældende regler kunne indhente en privat straffeattest med ansøgers samtykke efter reglen om videregivelse i kriminalregisterbekendtgørelsens § 16.

Hvis et privat eller offentligt tilbud anmoder ansøger om at medbringe en privat straffeattest, vil dette kunne ske efter kriminalregisterbekendtgørelsens § 11.

Straffeattesten vil i alle tilfælde kun kunne indhentes, hvis den person, som oplysningerne vedrører, samtykker til indhentelsen.

Forslaget vil alene regulere kravet om, at tilbud skal indhente straffeattest inden ansættelse af personale og ledere. Den formelle del af ansættelsen er reguleret efter de almindelige aftaleretlige og ansættelsesretlige regler og principper, hvorefter arbejdstager er bundet af ansættelsesaftalen fra det tidspunkt, hvor arbejdstager accepterer arbejdsgivers tilbud om ansættelse. Hvis arbejdstager imidlertid fortryder sin accept af tilbuddet om ansættelse, vil tilbagetrækningen af accepten i udgangspunktet først kunne ske efter tiltrædelsestidspunktet, med mindre andet er aftalt.

Straffeattesten vil derfor skulle foreligge, inden der indgås en ansættelsesaftale.

Behandling af oplysninger om strafbare forhold skal ske i overensstemmelse med reglerne i Databeskyttelsesforordningen og Databeskyttelsesloven.

Den foreslåede bestemmelse vil heller ikke regulere, hvorvidt det pågældende tilbud er berettiget til at ansætte personale og ledere med strafbare forhold på straffeattesten. Det vil være op til det enkelte tilbud at beslutte, hvem de vil ansætte ud fra en konkret vurdering. I denne vurdering kan bl.a. indgå en afvejning af de strafbare forhold, som den pågældende ansøger har begået, set i forhold til de opgaver, som den pågældende ansøger vil skulle varetage i forbindelse med ansættelsen. Straffeattesten bidrager i den forbindelse til et oplyst beslutningsgrundlag.

Sker det alligevel, at vedkommende ansættes uden, at der er indhentet straffeattest, vil det ikke have direkte betydning for ansættelsesforholdet, da dette er et aftaleretligt spørgsmål mellem arbejdstager og arbejdsgiver, men socialtilsynet vil efter socialtilsynslovens § 5, stk. 7, og § 8 have mulighed for at give tilbuddet påbud, sætte tilbuddet under skærpet tilsyn eller i yderste konsekvens bringe tilbuddets godkendelse til ophør, hvis tilbuddet ikke indhenter straffeattest ved ansættelse af personale og ledere. Se mere herom nedenfor.

Med det foreslåede krav i § 12 a, stk. 2, vil socialtilsynet, som betingelse for godkendelse af et nyt tilbud være forpligtet til at sikre, at tilbuddet har indhentet straffeattester for allerede ansat personale og ledere af tilbuddet.

Socialtilsynet vil ikke være forpligtet til at foretage en materiel vurdering af indholdet i straffeattesterne, men kan, hvis det er relevant, f.eks. spørge ind til om der er ansat personale eller ledere med strafbare forhold. Hvis det viser sig at være tilfældet, vil socialtilsynet kunne gå i dialog med tilbuddet om det, og det

kan indgå som et moment i socialtilsynets samlede vurdering af tilbuddets kvalitet. At der er ansat personale og/eller ledere med strafbare forhold vil ikke have direkte betydning for ansættelsesforholdet, da dette er et aftaleretligt spørgsmål mellem arbejdstaget og arbejdsgiver, men socialtilsynet vil have mulighed for at give tilbuddet påbud, f.eks. i form af at der skal indhentes en straffeattest for den pågældende, eller f.eks. om at tilbuddet skal redegøre for den ansattes opgaver, vagter og gang blandt borgerne, sætte tilbuddet under skærpet tilsyn eller i yderste konsekvens bringe tilbuddets godkendelse til ophør, hvis tilbuddet ikke indhenter straffeattest ved ansættelse af personale og ledere. Denne vurdering foretages ud fra kvalitetsmodellen i socialtilsynsloven og bekendtgørelse nr. 536 af 2. maj 2019 om socialtilsyn.

Da det med den foreslåede bestemmelse i § 12 a, stk. 2, gøres til en betingelse for godkendelse, at socialtilsynet skal sikre, at tilbuddet har indhentet straffeattester for allerede ansat personale og ledere af tilbuddet, vil manglende indhentelse af straffeattester medføre, at tilbuddet ikke kan godkendes.

Kravet foreslås at skulle gælde fra den 1. januar 2020.

Med den foreslåede bestemmelse i socialtilsynslovens § 12 a, stk. 3, vil socialtilsynet som betingelse for godkendelse som plejefamilie være forpligtet til at indhente straffeattester for personer, der søger om at være plejefamilie.

Ved personer forstås den eller de personer, som ansøger socialtilsynet om at blive godkendt som generelt egnede plejefamilie. Det omfatter således den eller de personer, som skal agere plejeforælder for plejebarnet herunder ægtefælle og samlever. Personer omfatter således f.eks. ikke hjemmeboende børn og lodgere.

Socialtilsynet vil efter gældende regler kunne indhente offentlige straffeattester på plejeforældrene efter kriminalregisterbekendtgørelsens § 22, stk. 1, nr. 4.

Socialtilsynet vil også kunne indhente den private straffeattest efter reglen om videregivelse i kriminalregisterbekendtgørelsens § 20 eller anmode plejeforældrene om at medbringe en private straffeattest efter kriminalregisterbekendtgørelsens § 11.

Behandling af oplysninger om strafbare forhold skal ske i overensstemmelse med reglerne i Databeskyttelsesforordningen og Databeskyttelsesloven.

Da det med den foreslåede bestemmelse i § 12 a, stk. 3, gøres til en betingelse for godkendelse, at socialtilsynet indhenter straffeattest på de personer, der søger om at blive godkendt som plejefamilie, vil et manglende samtykke til at indhente straffeattest medføre, at plejefamilien ikke kan godkendes.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke regulere, hvorvidt socialtilsynet er berettiget til at godkende en plejefamilie med strafbare forhold på straffeattesten. Dette er op til socialtilsynet at vurdere ud fra en samlet konkret vurdering. Straffeattesten bidrager alene til et oplyst beslutningsgrundlag. I denne vurdering kan bl.a. indgå en afvejning af det strafbare forhold set i forhold til ansøgerens opgave som plejeforælder, som bl.a. indebærer at skabe trygge rammer for barnet.

Fælles for de foreslåede krav er, at socialtilsynene som udgangspunkt indhenter oplysninger, som de altid har behov for i forbindelse med deres tilsynsarbejde, via Tilbudsportalen. Det er i dag it-teknisk muligt at trække straffeattest og børneattest fra Kriminalregistret via en snitflade til Tilbudsportalen. Indhentningen kræver imidlertid som nævnt tilsagn fra personen, der indhentes oplysninger omkring. Samtidig skal oplysningerne behandles og opbevares fortroligt, hvilket blandt andet betyder, at oplysningerne ikke må videregives. Det bety-

der, at såfremt straffeattest og børneattest hentes fra Kriminalregisteret til Tilbudsportalen, kan oplysningerne ikke videregives til Socialtilsynenes fagsystem tilsyn.dk, hvor Socialtilsynene behandler oplysninger om tilbud og plejefamilier.

På baggrund af kravene til indhentning, behandling og opbevaring af straffeattest og børneattest vurderer Social- og Indenrigsministeriet, at oplysningerne om straffeattest og børneattest ikke bør indhentes via Tilbudsportalen, men at socialtilsynene i stedet indhenter oplysningerne uden om Tilbudsportalen.

Efter gældende regler er det ikke et krav, at socialtilsynet skal føre tilsyn med, om de sociale tilbud har indhentet en straffeattest i forbindelse med ansættelse af personale.

Et tilbud skal dog i forbindelse med ansøgning om godkendelse og i forbindelse med det løbende driftsorienterede tilsyn give socialtilsynet de oplysninger, som er nødvendige for socialtilsynets vurdering af tilbuddet, jf. socialtilsynslovens § 12. Dette kan f.eks. være oplysninger om konkrete medarbejdere i form af straffeattester, hvis tilbuddet er i besiddelse af sådanne.

Socialtilsynet kan desuden i medfør af socialtilsynslovens § 7 i forbindelse med godkendelse og tilsyn spørge generelt ind til, om og hvornår tilbuddet indhenter straffeattester.

Da det med den foreslåede § 12 a, stk. 2, gøres til en betingelse for godkendelse, at tilbuddene skal indhente straffeattest, inden de ansætter personale vil socialtilsynet som konsekvens heraf som led i dets driftsorienterede tilsyn skulle følge op på, om tilbuddene indhenter straffeattester, inden de ansætter personale og lerede.

Socialtilsynet har i den forbindelse mulighed for at foretage stikprøver af, om der er indhentet straffeattest i de enkelte ansættelsessituationer.

Da det med den foreslåede § 12 a, stk. 2, gøres til en betingelse for godkendelse, at tilbuddene indhenter straffeattest, inden de ansætter personale, vil socialtilsynet kunne udstede påbud og sætte tilbuddet under skærpet tilsyn efter socialtilsynslovens § 8. Socialtilsynet kan som yderste konsekvens bringe tilbuddets godkendelse til ophør efter socialtilsynslovens § 5, stk. 7.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.1.3. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af socialtilsynslovens § 15, stk. 4, at væsentlige ændringer af vedtægtsbestemmelser, herunder om formål, uddelinger el.lign., samt fondens sammenlægning eller opløsning skal godkendes af Civilstyrelsen efter socialtilsynets forudgående godkendelse.

Ved væsentlige vedtægtsændringer forstås, som anført i socialtilsynslovens § 15, stk. 4, vedtægtsændringer om formål, uddelinger, opløsning, sammenlægning eller lignende. Karakteristisk for de tilfælde, hvor Civilstyrelsens godkendelse er påkrævet, er, at der er tale om ændringer af vedtægtsbestemmelser, som direkte eller indirekte indebærer en ændring af fondens formål. Ved fortolkningen af, hvad der udgør fondens formål, skal der ikke alene ses på, hvad der fremgår af vedtægtsens egentlige formålsbestemmelse, men det kan også være en konkret vurdering af de øvrige bestemmelser og den ønskede ændring. Det kan for eksempel være tilfælde, hvor bestyrelsen ønsker at ændre vedtægterne for at udvide eller indskrænke målgruppen for fondens tilbud.

Efter fondsretlig praksis er betingelserne for at ændre en formåls- eller opløsningsbestemmelse, at fondens formål ikke længere kan efterleves, eller at formålet er blevet klart uhensigtsmæssigt. Det følger endvidere af det såkaldte "Cy-prés"-princip, at en ændring af en formålsbestemmelse ikke må gå videre end nødvendigt. Det nye formål skal således ligge så tæt op ad det oprindelige

formål som muligt. Den nævnte praksis er den samme, uanset om der er tale om en fond, der er omfattet af fondsloven, eller om der er tale om en fond, som er undtaget herfra, f.eks. sociale tilbud.

Det foreslås, at der i socialtilsynslovens § 15, stk. 4, indsættes et nyt 2. pkt., der skal regulere en række særlige betingelser for væsentlige ændringer af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde, der er omfattet af socialtilsynslovens § 15.

Det foreslås, at ændringer af formålsbestemmelser om drift af tilbud, der er oprettet som fonde, og som er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, jf. § 15, fremover skal kunne godkendes, hvis

- 1) ændringen af formålet har nær sammenhæng med fondens oprindelige formål,
- 2) ændringen må anses for hensigtsmæssig for fonden,
- 3) der ikke sker en indskrænkning i aktuelle rettigheder eller berettigede forventninger om ydelser fra fonden, og
- 4) ændringen sker af hensyn til aktuelle brugere af fondens tilbud, eller
- 5) ændringen sker af hensyn til potentielle fremtidige brugere af fondens tilbud, hvis fondens bestyrelse kan sandsynliggøre et behov for ændring inden for de næste 2 år, og dette medfører et konkret behov for ændringen.

Efter forslaget vil de første tre betingelser skulle være opfyldt tillige med enten betingelse nr. 4 eller 5 eller evt. begge.

Forslaget vil indebære, at socialtilsynet og Civilstyrelsen skal lægge vægt på disse særlige betingelser, når det skal vurderes, om en væsentlig ændring af en social fonds formålsbestemmelser kan godkendes. Det er alene de formålsbestemmelser eller dele heraf, der vedrører drift af tilbud, der er omfattet af socialtilsynslovens § 4, stk. 1, der foreslås at skulle være omfattet af de nye betingelser.

Ændring af eventuelle formålsbestemmelser i vedtægter for fonde på det sociale område, der vedrører andet end det at drive tilbud omfattet af serviceloven – f.eks. bestemmelser om uddelinger af legater – foreslås således ikke omfattet af disse nye betingelser.

Der foreslås ikke ændringer i kompetencen til at godkende sådanne ændringer. Det vil fortsat være socialtilsynet og derefter Civilstyrelsen, der efter socialtilsynslovens § 15, stk. 4, skal godkende sådanne ændringer af formålsbestemmelser i fondenes vedtægter.

Baggrunden for forslaget om disse særlige betingelser er, at fonde, der driver tilbud på det sociale område, under hensyn til de vigtige samfundsmæssige hensyn, som fondene varetager – navnlig at udbyde tilbud, der kan benyttes af samfundets allermest udsatte borgere – skal have mulighed for i højere grad end i dag at kunne udvikle driften af tilbuddene i overensstemmelse med de behov, der måtte opstå hos brugerne af tilbuddet, herunder potentielle kommende brugere. Der kan også opstå behov for at udvikle driften af et tilbud i forhold til efterspørgslen på konkrete typer af tilbud fra kommunerne og regionerne. Se også til punkt 2.3.2. i de almindelige bemærkninger.

Som eksempler på ændrede formål, der har nær sammenhæng med det oprindelige formål kan nævnes:

- En fond, der driver et døgntilbud for børn og unge, og som nu gerne vil udvide formålet til også at drive døgntilbud for voksne, så de børn og unge, der har boet i døgntilbuddet, kan blive boende som voksne.
- En fond, der ønsker ændringer i antallet af pladser i tilbuddet, f.eks. en udvidelse fra 10 til 12 pladser.
- En fond, der driver et døgntilbud med misbrugsbehandling, ønsker at udvide til også at tilbyde ambulante misbrugsbehandling.
- En fond, der driver et døgntilbud til længerevarende ophold for voksne med specifikke problemstillinger, ønsker at udvide formålet til også at

kunne tilbyde midlertidige ophold for voksne med de samme problemstillinger.

- En fond, der driver et tilbud med behandling efter en bestemt metode til en bestemt målgruppe ønsker at udvide til også at anvende andre metoder i forhold til målgruppen.

Ved vurderingen af, om betingelsen har nær sammenhæng med det eksisterende formål vil der således skulle foretages en væsentlighedsvurdering af, i hvor høj grad den ønskede ændring af formålsbestemmelsen vil ændre det eksisterende formål.

Det vil ikke være muligt for fonden helt at ophæve det oprindelige formål og erstatte det med et andet formål – f.eks. at ændre formålet fra at drive et døgntilbud til børn og unge til kun at drive et døgntilbud for voksne, eller f.eks. at ændre formålet fra at drive et kvindekrisecenter til at være et forsorgshjem. Sådanne situationer vil fortsat være underlagt de nugældende betingelser for ændring af formålsbestemmelser i fondsvedtægter, jf. punkt 2.3.1.4 i de almindelige bemærkninger.

Ved vurderingen af hensigtsmæssigheden af en ændret formålsbestemmelse, vil der bl.a. skulle lægges vægt på, hvorvidt ændringen vurderes at være økonomisk fordelagtig eller overordnet set neutral for fonden, eller om fonden herved indskrænkes i forhold til det tidsrum, hvori fondens formål kan efterleves.

I forhold til vurderingen af, om der sker indskrænkning i aktuelle rettigheder eller berettigede forventninger om ydelser fra fonden, tages der udgangspunkt i den aktuelle målgruppe for tilbuddet. En ændring af formålsbestemmelsen vil således forudsætte, at der ikke samtidig sker en indskrænkning af det antal pladser, som tilbuddet udbyder til den aktuelle målgruppe, medmindre det kan dokumenteres, at denne målgruppe helt eller delvist ikke anvender tilbuddet.

Ved vurderingen af, om ændringen sker af hensyn til aktuelle brugere af tilbuddet, skal der foretages en konkret vurdering af brugernes behov på tidspunktet for ansøgningen om tilladelse til ændring. Der kan efter omstændighederne tages hensyn til aktuelle brugeres fremtidige behov, hvis det kan sandsynliggøres, at disse behov med en vis grad af sikkerhed vil opstå, og at ændringen kan dække disse behov.

Ved vurderingen af, om ændringen sker af hensyn til potentielle fremtidige brugere af tilbuddet, skal fondens bestyrelse kunne sandsynliggøre et behov for ændring inden for de næste 2 år, og at der er et konkret behov for ændringen. Den tidsmæssige betingelse vil f.eks. kunne dokumenteres med udtalelser fra relevante kommuner og regioner.

Som nævnt ovenfor under punkt 2.3.1.3. i de almindelige bemærkninger skal alkoholbehandlingssteder efter sundhedslovens § 141 godkendes af socialtilsynet, jf. socialtilsynslovens § 4, stk. 1. Selvom sådanne behandlingssteder ikke er reguleret af serviceloven, varetager tilbud efter sundhedslovens § 141 i lighed med tilbud efter serviceloven væsentlige samfundsmæssige hensyn og har en nær sammenhæng med stofmisbrugsbehandlingstilbud efter servicelovens §§ 101 og 101 a. Nogle af disse alkoholbehandlingssteder drives som fonde. Hertil kommer, at nogle tilbud drives som et kombinationstilbud – altså både alkoholbehandling og stofmisbrugsbehandling. Det foreslås derfor, at ovenstående foreslåede betingelser for ændring af formålsbestemmelser tillige skal gælde for fonde, der driver tilbud efter sundhedslovens § 141.

Det bemærkes, at foreninger og private virksomheder, der varetager eller ønsker at varetage arbejdsgiverfunktioner i ordninger med kontant tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance efter §§ 95 og 96 i lov om social service, og som evt. er organiseret som fonde, ikke vil være omfattet af de foreslåede betingelser for ændring af formålsbestemmelser i fondsvedtægten.

Det henvises i øvrigt til punkt 2.3. i de almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås med lovforslagets § 2, stk. 1, at loven skal træde i kraft den 1. juli 2020.

Med lovforslagets § 2, stk. 2, foreslås det, at den foreslåede nye § 12 a, stk. 1, i socialtilsynsloven ikke skal finde anvendelse for ansættelser, hvor ansættelsesaftalen er indgået før den 1. juli 2020. Dette vil også omfatte situationer, hvor tiltrædelsen først sker efter den 1. juli 2020.

Den foreslåede nye § 12 a, stk. 2 og 3, i socialtilsynsloven vil også finde anvendelse for igangværende ansøgninger om at blive godkendt som enten plejefamilie eller socialt tilbud. Der vil således skulle indhentes straffeattest på personale og ledere samt personer, der søger om at være plejefamilie, hvor ansøgning om godkendelse er indgivet før den 1. juli 2020, men som først bliver endeligt godkendt fra og med den 1. juli 2020. Bestemmelsen vil endvidere kun finde anvendelse i forbindelse med godkendelse af nye plejefamilier samt for ledere ved godkendelse af nye tilbud.

De foreslåede nye regler om betingelser for godkendelse af ændring af formålsbestemmelser i vedtægter for fonde, der er omfattet af socialtilsynslovens § 15, vil efter forslaget skulle finde anvendelse fra den 1. juli 2020. Dette vil også omfatte eventuelle verserende sager hos socialtilsynet og Civilstyrelsen.

Da socialtilsynsloven ikke gælder for Færøerne og Grønland og ikke kan sættes i kraft for disse dele af riget, vil de foreslåede ændringer af i socialtilsynsloven ikke gælde for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 4. Socialtilsynet godkender og fører driftsorienteret tilsyn med følgende tilbud:

1) Almene plejefamilier, forstærkede plejefamilier og specialiserede plejefamilier efter § 66, stk. 1, nr. 1-3, i lov om social service.

2) Døgntilbud efter § 66, stk. 1, nr. 6-8, jf. dog § 66 f, og §§ 107-110 i lov om social service samt stofmisbrugsbehandlingstilbud efter §§ 101 og 101 a i lov om social service.

3) Tilbud i form af hjælp og støtte efter §§ 83-87, 97, 98 og 102 i lov om social service, når

a) tilbuddet leveres til beboere i boligformer efter andre bestemmelser end nævnt i nr. 2, dog ikke friplejeboliger,

b) hjælpen udgår fra servicearealer knyttet til boligerne og ydes af et fast ansat personale,

c) tilbuddet til beboerne i væsentligt omfang omfatter støtte efter § 85 i lov om social service og

d) tilbuddets målgruppe er personer, der har ophold i boligen på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

4) Alkoholbehandlingssteder efter sundhedslovens § 141.

Stk. 2. ---

§ 1

I lov om socialtilsyn, jf. lovbekendtgørelse nr. 846 af 21. august 2019, som ændret ved § 2, nr. 2, i lov nr. 560 af 29. maj 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 4 indsættes som *stk. 3*:

»*Stk. 3.* Godkendelse af og tilsyn med tilbud, jf. stk. 1, omfatter den samlede indsats efter lov om social service, som leveres i tilbuddet.«

2. Efter § 12 indsættes før overskriften før § 13:

»*Indhentelse af straffeattester*

§ 12 a. Tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 2-4, der søger om godkendelse, eller som er godkendt af socialtilsynet efter § 5, skal, inden de ansætter

§ 15. ---

Stk. 2-3. ---

Stk. 4. Væsentlige ændringer af vedtægtsbestemmelser, herunder om formål, uddelinger el.lign., samt fondens sammenlægning eller opløsning skal godkendes af Civilstyrelsen efter socialtilsynets forudgående godkendelse.

Stk. 5-9. ---

personale og ledere, indhente straffeattest for disse personer.

Stk. 2. Socialtilsynet skal som led i deres godkendelse af tilbud omfattet af § 4, stk. 1, nr. 2-4, sikre sig, at tilbuddet har indhentet straffeattester for allerede ansat personale og ledere af tilbuddet. Dette er en betingelse for, at tilbuddet kan godkendes.

Stk. 3. Socialtilsynet skal som led i deres godkendelse af en plejefamilie efter § 4, stk. 1, nr. 1, jf. § 66, stk. 1, nr. 1-3, i lov om social service, indhente straffeattest for personer, der søger om at være plejefamilie.«

3. I § 15, stk. 4, indsættes som 2. pkt.:

»Ændring af formålsbestemmelser om drift af tilbud, jf. 1. pkt., kan godkendes, hvis

- 1) ændringen af formålet har nær sammenhæng med fondens oprindelige formål,
- 2) ændringen må anses for hensigtsmæssig for fonden,
- 3) der ikke sker en inddræknings i aktuelle rettigheder eller berettigede forventninger om ydelser fra fonden, og
- 4) ændringen sker af hensyn til aktuelle brugere af fondens tilbud, eller
- 5) ændringen sker af hensyn til potentielle fremtidige brugere af fondens tilbud, hvis fondens bestyrelse kan sandsynliggøre et behov for ændring inden for de næste 2 år, og dette medfører et konkret behov for ændringen.«